

Lær om de forskjellige fruktene

Tekst og filosofiske spørsmål:

Ariane Schjelderup

Sist oppdatert: 6. mai 2004

I denne aktiviteten tar vi med oss fruktene inn i klasserommet og snakker sammen om dem. Aktiviteten fyller lett en skoletime og kan med fordel kombineres med fortellingen om «Det røde huset».

Dette trenger du

En fruktkurv med et rikt utvalg frukter. Kurven kan bl.a. inneholde:

- moreller eller druer for å få frem at det ikke nødvendigvis er størrelsen som avgjør om noe kalles bær eller frukt (men det heter jo «kirsebær» – kanskje er det et slags bær selv om det er en stenfrukt?)
- svsker og rosiner; spør barna om de vet hvilke frukter som blir til svsker og rosiner, er det noe disse fruktene mangler?
- en stilk rabarbra; spør om de mener at rabarbra er frukt eller en grønnsak
- en sitron i kurven kan være utgangspunkt for samtale om hva en frukt egentlig er; må f.eks. en frukt alltid være søt?
- nøtter, helst med skall (kanskje en kokosnøtt?) for å vise at også nøtter er en form for frukt

Et alternativ til å ta med frisk frukt inn i klasserommet er å la barna tegne forskjellige frukter, og ta utgangspunkt i disse tegningene istedenfor «ordentlige» frukter: hvorfor har f.eks. barna valgt å tegne akkurat disse fruktene?

Dette gjør du

Vent med å vise frem kurven for klassen, og begynn heller med å spørre barna hva en frukt er. Ha en samtale på bakgrunn av deres egne tanker. Ta utgangspunkt i samtalen når du går videre med å fortelle mer om frukt (utover det barna allerede har fortalt):

- at de fleste frukter vokser på trær, mens bær vokser på busker eller «ris»
- at frukten inneholder frø som kan bli til nye planter
- at den kan tjene til mat for mange insekter og dyr
- at det finnes forskjellige typer osv.

Vær hele tiden åpen for innspill fra klassen. Om barna vet noen av disse tingene, er det bedre om de selv får anledning til å si det. Vis så frem kurven med fruktene, og still noen innledende spørsmål:

- hvilke frukter er i kurven?
- er det noen frukter som mangler?
- vet de hvilke frukter som vokser i Norge (og hvilke av bærene)?
- hvorfor er det flere typer bær enn frukter som kan vokse i Norge?

Vis så hvordan fruktene er bygget opp med eksempler fra kurven. Bruk f.eks. et eple og vis barna blomsterrestene og stilken. Del eplet og vis frøhuset og frøene (bruk gjerne fortellingen om «Det røde huset» hvor du også finner flere forslag til filosofiske spørsmål), del også noen andre typer frukter og vis hvordan frøene sitter.

Ha en filosofisk samtale om noen av de temaene som dukker opp. Når dere har snakket ferdig, kan dere dele fruktene i biter og sende dem rundt i klassen.

Når dere har snakket ferdig om temaet «frukt», kan dere også ta med dere kurven (eller tegningene) inn i **matematikk**timen. Elevene skal jo også lære seg å sortere gjenstander på forskjellig måte, og her kan dere trene dere i å sortere fruktene. De kan f.eks. sorteres etter farge, størrelse, type frukt, smak (sur og søt), etter hvilke som smaker best (elevene kan gi poeng ved håndsopprekning).

Frukt inneholder mye vann, noe elevene skal lære om i **naturfag**. Når dere er ferdige, kan dere dele opp en av fruktene i tynne skiver (f.eks. et eple) og legge til tørk på matpapir på et tørt og varmt sted, f.eks. i vinduskarmen. Når skivene etter noen dager er tørre, kan alle få en bit og smake. Hvorfor blir frukten søtere når vannet er borte? Og hvorfor blir den mindre?

Ideer til filosofiske samtaler

1. **Levende frukt?**

Er fruktene i kurven levende? Hvis ikke: når døde de? Og hvordan kan vi vite om en frukt er levende eller død? Alle fruktene har frø som kan bli til nye frukttrær, men fruktkjøttet kan ikke bli til nye frukttrær: betyr dette at frøene er levende mens fruktkjøttet er dødt?

2. **Hvorfor er frukt godt?**

Kjenner dere noen som ikke liker frukt, eller er det slik at alle liker frukt? Hvorfor er det i tilfelle slik:

- fordi frukt smaker søtt? smaker alt søtt godt?
- fordi frukt er sunt? er alt som er sunt godt?
- andre forslag?

3. **Du blir hva du spiser(?)**

Blir vi søte om vi spiser mye frukt – og sure om vi spiser sitron? Tror dere vi *smaker* søtt om vi spiser søt frukt, og surt om vi spiser sure ting? Tror dere vi *lukter* godt om vi spiser frukter som lukter godt?

4. **Kjenner plantene et savn?**

Tror dere frukttrærne «savner» fruktene sine etterat vi har plukket dem? Eller at fruktene savner trærne sine? Går det an å spørre trærne og fruktene om slikt? Er det noen andre måter vi kan finne ut om de savner hverandre på? Betyr f.eks. det at en frukt blir råttent når den blir gammel at den savner treet sitt? Hvordan kan vi få rede på hvordan en frukt eller et tre har det? Er det viktig å vite om en frukt eller et tre har det bra?